

Laatdienst Anders zondag 1 november 2020**Thema: ONBEREIKBAAR NABIJ****inleiding**

November begint vandaag, het is de maand waarin de duisternis zich snel uitbreidt, wintertijd. 1 en 2 november zijn in de katholieke traditie de dagen van herdenken en herinneren; Allerheiligen en Allerzielen, het stil staan bij voortreffelijke voorbeelden en het herinneren van gewone mensen die gemist worden; geliefden vrienden, familie, zo dichtbij zover weg, *Onbereikbaar Nabij*. Die woorden omarmen vanmorgen dit uur. Met gedichten van Van der Graft, pseudoniem voor Willem Barnard, de dichter waarvan er vele liederen in het liedboek staan, en psalm 13 vrij in vertaling van Oosterhuis, een klein uur bezinning en inkeer.

Gedenken

Bij binnenkomst hebt u vast een kaarsje klaargezet, (alles gaat anders in coronatijd)
 Ik zal ze allemaal ontsteken en uw hart vult zich met de herinnering.
 Ook zal een aantal kaarsjes ontsteken worden voor de naamloze slachtoffers van oorlog, geweld, omgekomen in natuurrampen, verdrongen op zee op weg naar een beter leven.
 En voor alle gestorvenen die niemand mist, die niet worden betreurd.
 Kaarsjes... vlammetjes van liefde en hoop...
 We zoeken de stilte, in ons zelf, om ons heen,
 ruimte stilte voor het geheim dat ik voorzichtig God noem...
 die erbij is in verdriet en gemis... In herinneren...

Stilte**Gebod:**

Gij, Ene, Jouw eeuwigheid, mijn eindigheid,
 daartussen en hoe lang al, mijn geloof en ongeloof.
 Niet vanzelfsprekend blijf ik zingen van Jou
 want niet te rijmen zijn jouw grond en afgrond,
 Ene, Gij, antwoord op mijn twijfel?

Gij, Ene, mijn weg naar Jou toe,
 het blijft tasten en zoeken, alleenzaam...

Een vogel kan nog vliegen, weg,
 zijn schuilplaats tegemoet.
 Ik kan alleen maar schuilen in dromen.
 Maar ik blijf hier en geloof
 tegen mijn ongeloof in.
 Ene Gij, omarm mij... Amen

Gedicht: Van der Graft

ik ben maar een beginneling, ik leef
 in de vermindering der dagen
 van alles wat ligt opgeslagen

in de herinnering aan wie
 ik liefheb. Ik leef apocrief

maar ik heb lief

die mijn kinderen droeg tot aan
de drempel van het licht, die mijn

hand vroeg om over het grote
duister heen mij te redden, waar

was ik, je blijft naar mij uitzien
voorgoed onbereikbaar nabij.

Schriftlezing: psalm 13 (vrij) H. Oosterhuis

Vverweging:

Onbereikbaar nabij, woorden die elkaar tegenspreken maar ook omarmen, het verwoord het bijna onmogelijke, het onmogelijke om de woorden te geven aan verlies en rouw; aan geloof en hoop; aan de ervaring van verlatenheid en toch geborgen; en het verlangen naar ... ja naar wat? Naar God?

Poëzie, liederen bijbelverhalen, het zijn pogingen om iets te zeggen wat niet te zeggen is. Het is de taal van de ziel, stamelend, proberen iets te zeggen over geloof en ongeloof, over hoop en dromen, over God... Willem Barnard schreef het gedichtenbundeltje met de titel *Onbereikbaar Nabij*, na het overlijden van zijn vrouw in 1995. Dit jaar is het ook al weer 10 jaar geleden dat hijzelf overleed en 100 jaar geleden dat hij geboren werd. Geloof en liturgie was essentieel voor hem.

Als dichter, theoloog, en predikant bleef hij zijn hele leven zoeken en hij eindigde in de Oud Katholieke kerk. Zijn gedichten, gebeden en overwegingen zijn net zo doordrenkt van bijbelverhalen en de psalmen als die van Oosterhuis, voor mij zijn beide dierbaar en inspiratiebron.

In Psalm 13 staan eigenlijk ook van die zichzelf tegensprekende woorden, een psalm die spreekt over verbondenheid en verlatenheid tegelijk. Psalm 11, 12 en 13 horen bij elkaar, Psalm 11 en 12 zitten vol beelden, metaforen over de vraag waar is God, over verlatenheid. De mens voelt zich overgeleverd aan de bozen, de goddelozen. Goddelozen in de psalmen wil niet zeggen de godloochenaars, of mensen zonder religie. Goddeloos heeft, waar dat staat in de oude vertaling, heeft de betekenis van onrechtvaardig, doortrapt, onbetrouwbaar. De goddeloze kan nog zo religieus bevlogen zijn, verbonden met een religie, (want dat is de betekenis van religieus) maar het is een binding waarin de medemens niet tot zijn recht komt. Daarvan hoef ik u geen voorbeelden te noemen. Dagelijks wordt religie misbruikt voor eigen doel en eigen belang en macht in plaats van voor rechtvaardigheid en solidariteit. Vrome bozen zou je ze kunnen noemen en die krijgen er van langs in de psalmen.

Psalm 13 en de beide gedichten zitten vol verlangen en heimwee. Verlangen naar nabijheid van de geliefde, nabijheid van God. En er spreekt kracht uit en ongeduld, *hoe lang nog vergeet u mij*, zegt de psalmist, en *Ik weet me geen raad...* maar ook: *ik klamp me vast aan jou, of je wil of niet...*

Verlangen naar gestorven geliefden..

Wie verlangt er niet terug naar die tijd dat alles nog goed was en je samen was? Maar de dood van een geliefde wil niet zeggen dat hij of zij er niet meer is. Mijn vader is al meer dan 40 jaar geleden overleden, maar er is geen dag dat hij niet even in mijn gedachten is, en dat geldt ook voor de anderen die ik mis; m'n moeder en broer, een goede vriendin en ook voor velen waar ik de uitvaart voor verzorgde, ze leven in mijn hart. Gestorven, ver weg en o zo dichtbij.

En verlangen naar God...

Ook mijn geloof is niet alle dagen vanzelfsprekend, ik vertelde al eens dat ik elke dag een psalm lees en overdenk, als een soort dagelijks gebed. Lang niet altijd lukt het om door te dringen in de woorden en toch ga ik er mee door. Het is een verlangen dat ik niet wil laten doven en uitblussen.

Het is zoiets als ademen, ik kan het niet laten... Er zijn dagen dat ik het niet voel of vind, maar altijd is er het verlangen. Is geloven een zoektocht? zoeken naar waar het op aankomt? zoeken naar zin, ook in grens ervaringen zoals ervaringen van verlies?

We kunnen niet uit de tijd en uit de wereld van de werkelijkheid stappen, hoe graag we ook zouden willen dat de wereld weer wat normaler zou worden in deze crises, we moeten het leven leven zoals het komt. We zijn er met huid en haar aan overgeleverd.

Kant zei: tijd en ruimte zijn voorwaarden om de wereld waar te nemen. Daarom is het eigenlijk onmogelijk om iets over de dood te zeggen, want dood is niet-zijn. Maar toch, er openbaart zich in de ervaring van de dood als grenssituatie een andere dimensie, een dimensie waar tijdelijkheid, tijdloosheid en eeuwigheid met elkaar versmelten. Zijn en niet-zijn, ze liggen naast elkaar; God ervaren en van God verlaten voelen, ook die twee ervaringen kunnen naast elkaar bestaan. Ook dood is zijn en niet zijn.

In het Twents, mijn moedertaal, is een dode meer dan een dode, in de taal komt dat tot uiting, Willem Wilmink dicht dat zo:

*In het Nederlands is iemand dood gegaan,
over zijn reis wordt nooit meer iets vernomen.
In het Twents is iemand uit de tijd gekomen,
dus weet je zeker: hij kwam veilig aan.*

En toch, ook nu: onbereikbaar nabij.....
Amen.

Alkmaar 1 november 2020
Gonny Loman